

*Ю. І. Артемов,
канд. техн. наук, старш. наук. співроб.
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського*

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ПЕДАГОГІЧНИХ ТА ОСВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В ІНТЕРНЕТІ

З метою пошуку шляхів адекватного і цілісного відображення в Інтернеті інформаційних ресурсів із педагогіки і освіти представлено аналіз їхньої структури.

Ключові слова: сайт (портал), освітній ресурс, Інтернет, структура.

Постановка проблеми. Аналіз структури інформаційних ресурсів педагогічної та освітньої тематики, наявних на сайтах і порталах в Інтернеті, здійснюється з **метою** подальшого визначення і формування пропозицій щодо засад відображення їх як певного сегмента знань у національному і світовому просторі. Слід наголосити, що саме наукові бібліотеки загальнодержавного та національного рівня мають забезпечувати цілісне й адекватне відображення системи знань у тій галузі, для обслуговування якої вони призначені, і надавати вільний доступ до відповідного сегмента в інформаційному просторі.

Суттєвим є також те, що структура знань у педагогіці й освіті докорінно відрізняється від структури знань в інших галузях діяльності людини. Причиною цього є парадигматичний характер цих знань, незрівнянно велика роль у них фундаментальних наукових досліджень, а також те, що педагогіка й освіта лежать в основі отримання всіх знань – гуманітарних, природничих або технічних.

Для сучасності характерним є, з одного боку, диференціація наук, а з іншого – мультидисциплінарний характер наукових досліджень. Цей факт щодо пошуку шляхів адекватного й цілісного відображення в Інтернеті інформаційних ресурсів із педагогіки і освіти є важливим.

Аналіз наукових досліджень. До питань вивчення структури освітніх ресурсів в Інтернеті неодноразово зверталися численні дослідники [2–6]. Проте

інтерес до подібних досліджень продовжує привертати до себе увагу широких кіл освітян.

Основна частина. Зазначений аналіз проводився в рамках НДР «Теоретичні та науково-практичні аспекти створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського» (2011–2013 рр., наук. керівник – канд. іст. наук, старш. наук. співроб. П. І. Рогова).

З метою здійснення аналізу було розглянуто три групи сайтів (порталів):

- 1) сайти (портали) мережі освітянських бібліотек МОНмолодьспорту України та НАПН України (усього 42);
- 2) інші українські сайти (портали), доменне ім'я яких містить префікс .edu або .osvita (усього 12);
- 3) англomовні та російськомовні освітні сайти і портали (усього 37) [1].

У результаті отримано такі висновки.

1. Існують усі підстави представити структуру теоретичних знань з питань педагогіки і освіти (рис. 1). Педагогіка та її нові відгалуження – андрагогіка і акмеологія – ґрунтуються на засадах психології. Зв'язок із соціологією, економікою, медициною, теорією держави і права тощо свідчить про мультидисциплінарний характер теоретичних знань із педагогіки й освіти.

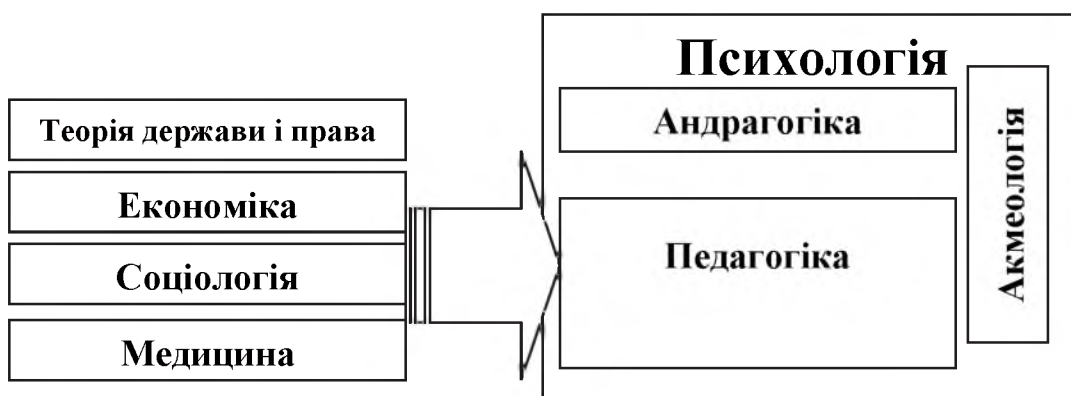

Рис. 1. Структура знань із педагогіки й освіти

2. Із позиції наукової бібліотеки доцільно поділяти знання на фундаментальні та прикладні. На жаль, у більшості освітніх сайтів цей факт не знаходить належного відображення. Справа в тому, що в гуманітарних науках фундаментальні знання містяться у багаторічних колекціях монографій,

дисертацій тощо. Їх оцифрування – тривалий, дорогий і, мабуть, зайвий процес. Звикаючи працювати лише з цифровими копіями (це легко і швидко), дослідник і, особливо, студент втрачають навички роботи з фундаментальними творами. Унаслідок цього їхні знання стають поверховими, а це може призвести до зниження інтелектуального потенціалу нації. Відображенню фундаментальних знань в Інтернеті могли б сприяти зведені бази бібліографічних і реферативних даних. На жаль, на українських освітніх сайтах такі об'єкти практично відсутні. Причиною цього є велика трудомісткість процесів ретрокаталогізації й брак мотивації до корпоративної роботи.

3. Аналіз освітніх сайтів свідчить про те, що стандарт наповнення їх інформаційними ресурсами ще не склався. Сайти першої групи мають переважно представницький характер. Вони інформують про бібліотеку, її історію, фонди, можливості. В окремих випадках відкривається доступ до електронного каталогу й багаточисленних баз повнотекстових даних. На сайтах другої групи переважає інформація про освітні установи й умови навчання, представлені невеликі бібліотеки повнотекстових даних освітньої спрямованості. Набагато розвиненішу структуру мають англомовні й російськомовні сайти та портали третьої групи. Найбільш авторитетною є ERIC – найпотужніша світова електронна бібліотека освітньої літератури. Вона заснована на використанні ефективної пошукової системи на базі розвинутого тезаурусу. ERIC індексує близько 1 млн журнальних статей, понад 500 тис. інших видів документів (книг, брошур, опублікованих звітів). Джерелами інформації для ERIC є 111 федеральних агентств, 732 об'єднань, організацій, державних або місцевих агентств, центрів і програм, 77 видавництв, більше ніж 1,5 млн індивідуальних авторів. Проте питанням педагогічної науки й освіти присвячена лише незначна частина ресурсів ERIC.

Уявлення про зміст інформації на англомовних сайтах освітньої спрямованості дає аналіз порталу Education Internet Library (<http://www.textbooksfree.org>), призначеного для працівників системи загальної освіти США (рис. 2).

Рис. 2. Структура освітніх ресурсів на освітньому сайті (приклад)

Інше уявлення про склад освітніх ресурсів дає аналіз порталу «Единое окно доступа к образовательным ресурсам» (<http://window.edu.ru/window>) (рис. 3 а – 3 г).

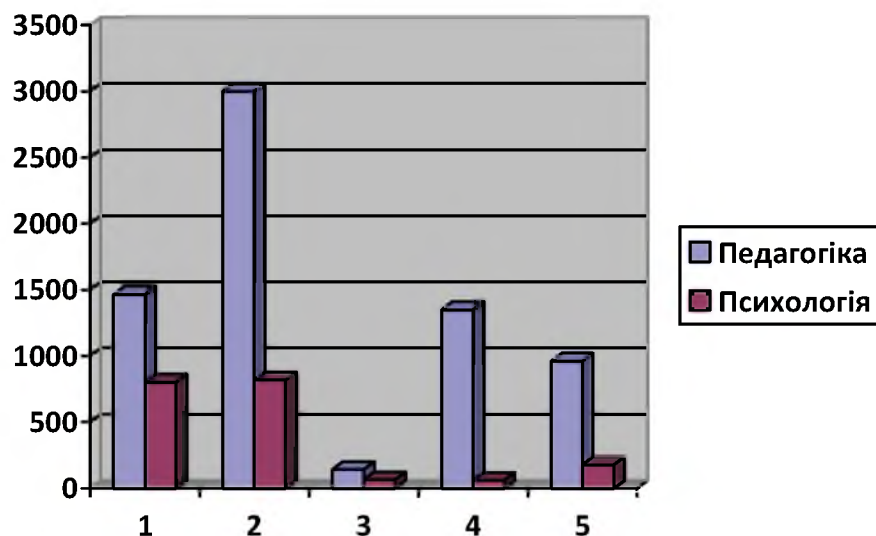

Рис. 3 а. Склад ресурсів на порталі «Единое окно доступа к образовательным ресурсам» для різних користувачів

Де: 1 – учні; 2 – учителі; 3 – абітурієнти; 4 – менеджери освіти; 5 – науковці.

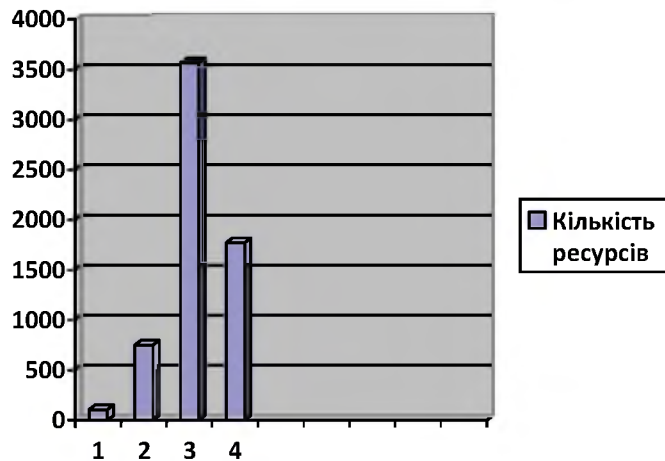

Рис. 3 б. Склад ресурсів, представлених на порталі «Единое окно доступа к образовательным ресурсам» для різних рівнів освіти
 Де: 1 – дошкільна; 2 – загальна; 3 – професійна; 4 – додаткова.

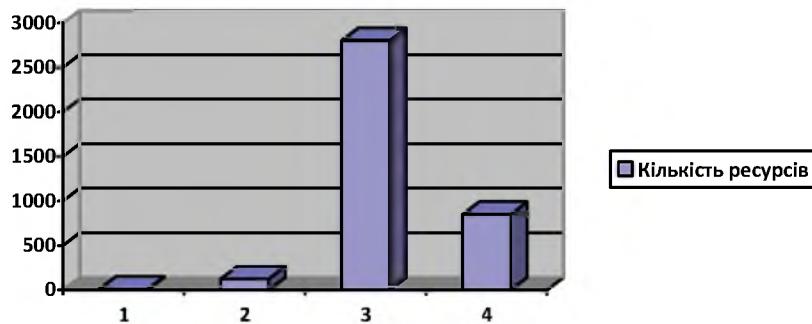

Рис. 3 в. Склад ресурсів, представлених на порталі «Единое окно доступа к образовательным ресурсам» для різних видів професійної освіти
 Де: 1 – початкова; 2 – середня; 3 – вища; 4 – післядипломна.

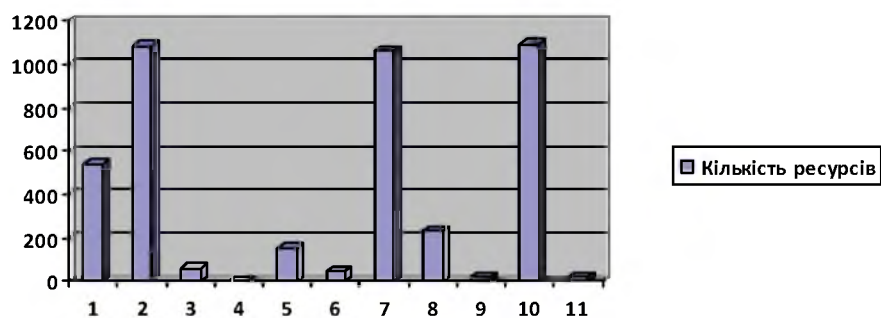

Рис. 3 г. Склад ресурсів, представлених на порталі «Единое окно доступа к образовательным ресурсам» за різними видами
 Де: 1 – навчальні матеріали; 2 – навчально-методичні матеріали; 3 – довідкові матеріали; 4 – ілюстративні й демонстраційні матеріали; 5 – додаткові

інформаційні матеріали; 6 – нормативні документи; 7 – наукові матеріали; 8 – періодичні видання; 9 – електронні бібліотеки; 10 – освітні сайти; 11 – програмні продукти.

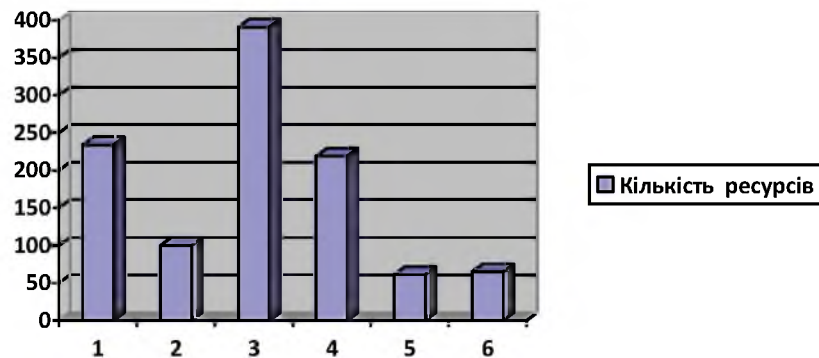

Рис. 3 г. Состав научных ресурсов, представленных на портале «Единое окно доступа к образовательным ресурсам»

Де: 1 – збірники праць; 2 – дисертації; 3 – окремі статті; 4 – монографії; 5 – огляди; 6 – журнали.

Що ж стосується бібліотечних ресурсів, то за даними міжнародної інформаційної мережі ЮНЕСКО, у світі вже створено більше ніж 300 бібліотечно-інформаційних об'єднань (асоціацій, спілок, консорціумів). Основними стратегічними напрямками цих об'єднань є:

- формування незалежної політики розвитку бібліотечно-інформаційної діяльності та лобювання професійних інтересів членів об'єднань у державних органах влади;
- створення об'єднаних електронних інформаційних ресурсів і забезпечення доступу до них в інформаційно-бібліотечних мережах;
- створення міждержавних, національних, регіональних інформаційних інфраструктур з урахуванням специфіки процесів світової глобалізації.

Висновки. Проведений аналіз свідчить, що проблема цілісного й адекватного відображення освітнього сегмента у світовому інформаційному просторі сьогодні не ставиться і не вирішується жодним інтернет-ресурсом у світі. Більше того, безпрецедентне поширення недосконалих інтернет-послуг в

освіті не сприяє залученню фундаментальних знань, які зберігаються в освітянських бібліотеках різного рівня на традиційних носіях. Унаслідок цього знижується науковий потенціал держави. Єдиним способом вирішення цієї проблеми є створення освітнього галузевого інформаційного ресурсу, інтегрованого на кількох рівнях з єдиною точкою доступу до електронних та традиційних джерел інформації й відображенням максимально повного репертуару фахових видань загальнодержавного і регіонального рівнів.

Література

1. Единое окно доступа к образовательным ресурсам [Электронный ресурс] : информ. система / М-во образования и науки РФ. – Текст. дан. – М., 2005–2011. – Режим доступа: <http://window.edu.ru/window>. – Загл. с экрана.
2. *Захаров, В. П.* Анализ информационного наполнения сайтов российских библиотек (структурные метаданные о библиотеках) / В. П. Захаров // Научные библиотеки в новом тысячелетии: проблемы взаимодействия ресурсов : материалы регион. науч.-практ. конф. (г. Иркутск, 10–14 сент. 2001 г.). – Новосибирск, 2002. – С. 140–143.
3. Интернет-порталы: содержание и технологии : сб. науч. ст. Вып. 2 / Гос. науч.-исслед. ин-т информ. технологий и телекоммуникаций «Информатика» ; [редкол.: А. Н. Тихонов (пред.), В. Н. Васильев и др.]. – М. : Просвещение, 2004. – 499 с.
4. *Миняйлов, В. В.* Образовательные ресурсы на сайтах российских университетов / В. В. Миняйлов, Б. И. Покровский // Интернет-порталы: содержание и технологии : сб. науч. ст. – М., 2004. – Вып. 2. – С. 250–284.
5. *Савенкова, Л. В.* Якість веб-представництва бібліотек педагогічних університетів України в Інтернеті / Л. В. Савенкова // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – К., 2008. – Вип. 1 : Науково-інформаційне забезпечення освітянської галузі України. – С. 220–231.
6. *Соловяненко, Д.* Статистика використання інтернет-технологій у бібліотеках України / Д. Соловяненко // Бібл. вісн. – 2007. – № 1. – С. 6–19.
7. Education Resources Information Center [Electronic resource]. – Text data. – Washington, 2011. – Mode of access: <http://eric.ed.gov>. – Title from the screen.
8. Textbooksfree.org [Electronic resource] : [information for teachers]. – Text data. – [USA], 2011. – Mode of access: <http://www.textbooksfree.org>. – Title from the screen.

Ю. И. Артемов

Анализ структуры педагогических и образовательных информационных ресурсов в Интернете

С целью поиска путей адекватного и целостного отображения в Интернете информационных ресурсов по педагогике и образованию представлен анализ их структуры.

Ключевые слова: сайт (портал), образовательный ресурс, Интернет, структура.

Yu. I. Artemov

The Analysis of Structure of Pedagogical and Educational Informational Resources in Internet

In order to find ways of appropriate and integral representing informational resources on pedagogics and education in the Internet an analysis of their structure has been done.

Key words: site (portal), educational resource, Internet, structure.

УДК 025.29-028.25+025.29-028.27]:027.7

В. С. Білоус,

директор бібліотеки

*Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського*

**ГАРМОНІЗАЦІЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ
РЕСУРСІВ – ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕКИ ВИЩОГО
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

У статті розглянуто дискусійне питання щодо ролі традиційної книги та електронних ресурсів в епоху інформатизації; розкрито окремі аспекти формування та використання у вищому навчальному закладі інформаційних ресурсів на традиційних та електронних носіях; представлено окремі форми та методи використання традиційних й електронних носіїв у бібліотеці Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Ключові слова: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, бібліотека, інформаційний ресурс, електронний ресурс, електронний каталог, база даних, традиційні ресурси.

Постановка проблеми. На сучасному етапі, коли інформаційні технології становлять суттєву конкуренцію друкованим виданням, виникає проблема взаємодії традиційної книги і засобів інформаційно-комунікаційних